

Sygn. akt VIII U 2296/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grażyna Łazowska
Protokolant:	Kamila Niemczyk

po rozpoznaniu w dniu 28 października 2015 r. w Gliwicach

sprawy J. F.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

przy udziale D. Ś. (1)

o podstawę wymiaru składek

na skutek odwołania J. F.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 26 sierpnia 2014 r. **nr** (...)

oddala odwołanie.

(-) SSO Grażyna Łazowska

Sygn. akt VIII U 2296/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26.08.2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. stwierdził, że ubezpieczona J. F. podlega od dnia 20.03.2013r. do dnia 31.08.2013r. obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zgłoszenia do ubezpieczeń jako pracownik przez płatnika składek (...) D. Ś. (1), z podstawą wymiaru składek od dnia 20.03.2013r. do dnia 31.08.2013r. w kwocie 1.600 zł za pełny miesiąc.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy zakwestionował wysokość ustalonego przez ubezpieczoną i płatnika składek wynagrodzenia w kwocie 10.500,00 zł brutto, przy określonych w umowie o pracę (...) etatu, które to wynagrodzenie, zdaniem organu rentowego, było wygórowane i służyło stworzeniu dla ubezpieczonej możliwości uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych w wyższej wysokości. Organ rentowy zwrócił uwagę, iż dochód zainteresowanego z prowadzonej przez niego działalności gospodarczej w 2012r. wyniósł 5.520,40 zł, a zatem był znacznie niższy od wynagrodzenia ustalonego dla odwołującej. W ocenie organu rentowego tak ustalona w umowie o pracę kwota wynagrodzenia jest sprzeczna z zasadami współzycia społecznego i społeczno – gospodarczym przeznaczeniem prawa.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła ubezpieczona domagając się jej zmiany przez przyjęcie, iż podstawę wymiaru składek za wyżej wymieniony okres zatrudnienia stanowi kwota 10.500,00 zł za pełny miesiąc. W uzasadnieniu odwołania ubezpieczona powołała się na zasadę swobody kształtowania umów, a także podniosła, iż jej wynagrodzenie było na poziomie oferowanego w 2013r. w Polsce wynagrodzenia dla specjalistów i menadżerów, a zatrudnienie ubezpieczonej w niepełnym wymiarze czasu pracy nie miało żadnego znaczenia, gdyż praca ubezpieczonej miała charakter zadaniowy, a więc wynagrodzenie było ustalone za realizację określonych w umowie o pracę zadań, a nie za poświęcony czas.

Odwołująca dodała, iż jej zatrudnienie miało na celu zwiększenie przychodów zainteresowanego, co nastąpiło, gdy w 2013r. przychód zainteresowanego wyniósł w skali roku, w przeliczeniu na miesiąc - 19.702,50 zł, a więc był wyższy niż ustalone dla ubezpieczonej wynagrodzenie.

Na rozprawie w dniu 28.10.2015r. pełnomocnik ubezpieczonej wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji.

Zainteresowany D. Ś. (1) na rozprawie w dniu 08.07.2015r. oświadczył, iż przychylił się do stanowiska ubezpieczonej.

Sąd ustalił, co następuje.

Decyzją z dnia 05.08.2013r. organ rentowy stwierdził, iż ubezpieczona jako pracownik u płatnika (...) D. Ś. (1) nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 20.03.2013r., gdyż podpisanie przez odwołującą umowy o pracę z zainteresowanym i następnie zgłoszenie do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych w istocie nie miało na celu realizacji interesów płatnika i świadczenie pracy przez ubezpieczoną, lecz uzyskanie zasiłku macierzyńskiego w znacznej wysokości.

W rozpoznaniu odwołania od tej decyzji Sąd prawomocnym wyrokiem z dnia 11.03.2014r. w sprawie o sygn. akt VIIIU 2405/13 zmienił tę decyzję w ten sposób, iż stwierdził, że ubezpieczona jako pracownik u płatnika składek (...) D. Ś. (1) podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu oraz wypadkowemu od dnia 20.03.2013r.

W pisemnym uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia Sąd wskazał, iż bezsporny jest ostatecznie fakt zatrudnienia ubezpieczonej oraz wykonywania przez nią pracy na rzecz

(...) D. Ś. (1), natomiast wątpliwości odnoszą się wyłącznie do wysokości wynagrodzenia ustalonego w umowie o pracę, które – zdaniem Sądu – jest rażąco wysokie.

Ubezpieczona J. F. urodzona w dniu (...), w marcu 2013r. ukończyła studia na Uniwersytecie (...) w K. Wydziale Nauk Społecznych na kierunku socjologii, w specjalności: socjologia reklamy i komunikacja społeczna, uzyskując tytuł licencjata.

Od dnia 01.01.2013r. odwołująca jest zatrudniona na podstawie umowy o pracę w firmie (...) Sp. z o.o. w T., na stanowisku menadżera do spraw reklamy wielkoformatowej, w wymiarze 1/2 etatu i za wynagrodzeniem: początkowo 1.770,16 zł brutto, a od dnia 06.08.2014r. – 2.364,81 zł brutto.

W dniu 15.03.2013r. ubezpieczona zawarła z zainteresowanym D. Ś. (1) prowadzącym firmę (...) umowę o telepracę na stanowisku menadżera do spraw rozwoju na czas określony od dnia 20.03.2013r. do dnia 31.08.2013r. i w wymiarze 3/10 etatu. Firma (...) zajmuje się przede wszystkim świadczeniem usług elektrycznych i montażem alarmów.

Według postanowień tej umowy ubezpieczona miała wykonywać pracę w miejscu swojego zamieszkania. Czas pracy wyznaczony został wymiarem zadań, przy uwzględnieniu przeciętnego dwunastogodzinnego tygodnia pracy. Za wykonywaną pracę przysługiwało wynagrodzenie miesięczne w kwocie 10.500,00 zł. Do szczególnych obowiązków

ubezpieczonej należało rozwinięcie podstawowej działalności firmy w zakresie instalacji monitorujących, alarmowych, elektrycznych przez pozyskiwanie nowych zleceń oraz utworzenie Klubu (...) na terenie K..

Ubezpieczona na podstawie powyższej umowy świadczyła pracę w domu, w godzinach od 18:00 do 20:00, nadto kontaktowała się z zainteresowanym telefonicznie, mailowo oraz osobiście i w ten sposób przekazywała mu informacje o pozyskaniu klienta, omawiała sposób wykonania konkretnego zlecenia. Odwołująca kontaktowała się też z klientami zarówno przed jak i po zawarciu umowy z zainteresowanym. Generalnie w czasie trwania umowy odwołująca pracowała w domu, a częściowo na wyjazdach. Realizacja pozyskanych zleceń rozciągnięta była w czasie.

Przed zawarciem umowy o pracę, w grudniu 2012r. ubezpieczona wykonywała pracę na rzecz ubezpieczonego, na podstawie zawartej z nim umowy o dzieło, w zakresie doradztwa co do kierunków dalszej działalności firmy.

Ubezpieczona w toku składanych przed tut. Sądem zeznań wskazała, iż w Spółce (...) wykonuje inną pracę niż wykonywała dla zainteresowanego, bo zajmuje się wyszukiwaniem miejsca pod reklamy wielkogabarytowe i koordynuje pracę pięciu handlowców. Dalej zeznała, iż wynagrodzenie w tej firmie nie miała wysokie, ponieważ jest to firma rodzinna i nie miała potrzeby uzyskiwania większych dochodów. Praca dla (...) Spółki z o.o. jest dla niej znana, natomiast praca dla zainteresowanego była dla niej wyzwaniem.

W dacie zawarcia umowy o pracę z zainteresowanym ubezpieczona była w ciąży i miała wyznaczony termin porodu na lipiec 2013r. Ubezpieczona faktycznie pracowała do dnia 24.04.2013r., a następnie przeszła na zwolnienie lekarskie

Zainteresowany zarówno przed zawarciem przedmiotowej umowy o pracę jak i po jej rozwiązaniu z dniem 31.08.2013r. nie zatrudniał żadnego pracownika, a po rozwiązaniu z ubezpieczoną umowy o pracę przejął jej obowiązki.

Z informacji Naczelnika Urzędu Skarbowego w G. z dnia 24.07.2013r. i z dnia 09.09.2014r. wynika kolejno, iż: w 2012r. przychód zainteresowanego z tytułu działalności gospodarczej wyniósł 116.304,69 zł, a dochód w tym czasie wyniósł 5.520,40 zł, natomiast w 2013r. przychód zainteresowanego wyniósł 236.430,00 zł, a dochód 22.434,98 zł.

Na okoliczność zawarcia przez zainteresowanego umów dzięki współpracy z ubezpieczoną, ubezpieczona przedłożyła m.in. dziewięć umów zleceń wykonania usług (z dnia: 15.04.2013r., 13.05.2013r., 10.05.2013r., 10.04.2013r., 06.08.2013r., 25.03.2013r.) oraz zestawienie klientów z wyszczególnieniem łącznie 12 usług świadczonych na ich rzecz przez zainteresowanego na kwotę łączną 210.953,37 zł.

Zainteresowany w dniu 20.03.2013r. zgłosił ubezpieczoną jako pracownika do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego oraz złożył za wyżej wymienioną raporty imienne ZUS RCA za miesiące: 03/2013r. z podstawą wymiaru składek – 4.000,10 zł, 04/2013r. z podstawą wymiaru składek – 8.400,00 zł, 05 – 06/2013r. z podstawą wymiaru składek – 0,00 zł oraz raporty o przerwie (...) za okresy: od dnia 25.04.2013r. do dnia 27.05.2013r. – wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy, od dnia 28.05.2013r. do dnia 30.06.2013r. – zasiłek chorobowy z ubezpieczenia chorobowego.

W dniu 03.06.2013r. do organu rentowego wpłynął wniosek o wypłatę dla ubezpieczonej zasiłku chorobowego za okres od dnia 28.05.2013r. do dnia 12.06.2013r. w wysokości 100% podstawy wymiaru świadczenia (niezdolność spowodowana ciążą).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie: akt organu rentowego, akt tut. Sądu o sygn. VIII U 2405/13, umowy o pracę zawartej przez odwołującą z firmą (...) Sp. z o.o. w T., zleceń wykonania usług, księgowego zestawienia obrotów, zestawienia klientów pozyskanych dla zainteresowanego (dokumenty załączone do pisma odwołującej z dnia 20.07.2015r.), zeznań zainteresowanego D. Ś. (1) i ubezpieczonej (nagranie z rozpraw: z dnia 08.07.2015r. czas 00:11:07 – 00:39:15, z dnia 28.10.2015r. czas 00:03:20 – 00:40:56), jako okoliczności bezsporne, bo jednoznacznie wynikające z tych dowodów i nie kwestionowane przez strony.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej J. F. nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 6 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015r., poz.121) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami, z wyłączeniem prokuratorów.

Po myśli art. 11 ust. 1 ustawy, obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu podlegają osoby wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 1, 3 i 12, zaś według art. 12 ust. 1 ustawy obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy pracownicy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku.

Za pracownika natomiast – w myśl art. 8 ust. 1 – uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy, z zastrzeżeniem, że jeżeli pracownik spełnia kryteria określone dla osób współpracujących, o których mowa w ust. 11 – dla celów ubezpieczeń społecznych jest traktowany jako osoba współpracująca.

W rozpoznawanej sprawie nie był przedmiotem sporu fakt podlegania przez ubezpieczoną obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym i zdrowotnemu jako pracownika zatrudnionego u zainteresowanego D. Ś. (2) prowadzącego firmę (...), gdyż okoliczność ta została już prawomocnie rozstrzygnięta wyrokiem tut. Sądu z dnia 11.03.2014r. wydanym w sprawie o sygn. akt VIII U 2405/13.

Przedmiotem sporu była natomiast wysokość wynagrodzenia ustalonego przez strony umowy o pracę z dnia 15.03.2013r. na kwotę 10.500,00 zł brutto, przy zatrudnieniu ubezpieczonej na 3/10 etatu, gdy organ rentowy w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji wskazał, iż ustalenie tak wysokiego wynagrodzenia miało na celu jedynie zapewnienie ubezpieczonej możliwości skorzystania z wyższych świadczeń z ubezpieczenia chorobowego i było sprzeczne z zasadami współzycia społecznego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że samo zawarcie umowy o pracę nawet w okresie ciąży i nawet, gdyby głównym motywem było uzyskanie zasiłku macierzyńskiego, nie jest naganne, ani tym bardziej sprzeczne z prawem (por wyrok Sądu Najwyższego z dnia z dnia 06.02.2006r., III UK 156/05, LEX nr 272549, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 04.08.2005r., II UK 320/04, OSNP 2006/7-8/122).

Natomiast ustalenie w umowie o pracę rażąco wysokiego wynagrodzenia za pracę może być, w konkretnych okolicznościach, uznane za nieważne, jako dokonane z naruszeniem zasad współzycia społecznego, polegającym na świadomym osiągnięciu nieuzasadnionych korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych kosztem innych uczestników tego systemu (art. 58 § 2 i §3 k.c. w związku z art. 300 k.p.) (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23.01.2014r., I UK 302/13, LEX nr 1503234, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 09.08.2005r., III UK 89/05, OSNP 2006/11-12/192). Każdorazowo jednak należy badać okoliczności konkretnego przypadku.

Podkreślić należy, iż podnoszona przez ubezpieczoną swoboda stron umowy w kształtowaniu jej postanowień podlega ochronie jedynie w ramach wartości uznawanych i realizowanych przez system prawa, a strony obowiązują nie tylko respektowanie własnego interesu jednostkowego, lecz także względ na interes publiczny (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Ł. z dnia 24.03.2015r., III AUa 297/14, LEX nr 1679992).

Na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych wysokość osiąganego wynagrodzenia ma doniosłe skutki, gdyż wynagrodzenie stanowi podstawę wymiaru składek na poszczególne ubezpieczenia, a zatem ma przełożenie na wysokość pobieranych świadczeń. Niesie to za sobą skutki zarówno w sferze interesu ubezpieczonego jak i interesu społecznego. Ustalenie nadmiernie wygórowanego wynagrodzenia prowadzącego – w okolicznościach konkretnej sprawy – do pobierania wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nieadekwatnych do odprowadzonych

wcześniej składek pozostaje w sprzeczności z zasadami współzycia społecznego, do których na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych należy zaliczyć m. in. zasadę równego traktowania wszystkich ubezpieczonych, zasadę solidaryzmu ubezpieczeń społecznych, zasadę ochrony interesów i niepokrzywdzenia innych ubezpieczonych, zasadę nieuprawnionego nieuszczerplania środków FUS.

Zgodnie z art. 78§1 kodeksu pracy (t.j. Dz.U. z 2014r., poz.1502) wynagrodzenie za pracę powinno być tak ustalone, aby odpowiadało w szczególności rodzajowi wykonywanej pracy i kwalifikacjom wymaganym przy jej wykonywaniu, a także uwzględniało ilość i jakość pracy.

Przyjmuje się, że podstawę wymiaru składki ubezpieczonego będącego pracownikiem stanowi wynagrodzenie godziwe, a więc należne, właściwe, odpowiednie, rzetelne, uczciwe i sprawiedliwe, zachowujące cechy ekwiwalentności do pracy. Ocena godziwości wynagrodzenia wymaga uwzględnienia okoliczności każdego konkretnego przypadku, a zwłaszcza rodzaju, ilości i jakości świadczonej pracy oraz wymaganych kwalifikacji (por. uzasadnienie do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 27.04. 2005r., II UZP 2/05, OSNP 2005/21/338).

W okolicznościach niniejszej sprawy Sąd orzekający podzielił wątpliwości organu rentowego co do wysokości ustalonego przez strony wynagrodzenia, które również w ocenie tut. Sądu zostało zawyżone i jest nieadekwatne do posiadanego przez ubezpieczoną doświadczenia zawodowego oraz do wymiaru ustalonego czasu pracy.

Ubezpieczona na podstawie umowy o pracę z dnia 15.03.2013r. została zatrudniona na stanowisku menadżera do spraw rozwoju. Do jej zadań należało rozwinięcie podstawowej działalności firmy zainteresowanego w zakresie instalacji monitorujących, alarmowych i elektrycznych poprzez pozyskiwanie nowych klientów.

Z materiału dowodowego sprawy wynika, iż ubezpieczona w marcu 2013r. uzyskała tytuł licencjata na kierunku socjologii, w specjalności: socjologia reklamy i komunikacja społeczna oraz, że na kilka miesięcy przed zawarciem umowy o pracę została zatrudniona w firmie (...) Sp. z o.o. w T. na stanowisku menadżera. Zatrudnienie w tej firmie, która była firmą rodzinną odwołującej, trwało jednak zaledwie nieco ponad 3 miesiące, było to zatrudnienie na 1/2 etatu, a nadto jak przyznała ubezpieczona w toku składanych zeznań, praca wykonywana na rzecz tej firmy różniła się od pracy świadczonej dla zainteresowanego (polegała na wyszukiwaniu miejsc pod reklamy wielkogabarytowe i koordynacji pracy handlowców). Zatem doświadczenie zawodowe ubezpieczonej w zakresie pracy na stanowisku menadżera było znikome, dodatkowo ubezpieczona nie miała doświadczenia w pracy o specyfice działalności zainteresowanego.

Wskazane w umowie o pracę wynagrodzenie jest niewątpliwie niewspółmiernie wysokie do ustalonego tą umową wymiaru czasu pracy - 3/10 etatu.

W odwołaniu od decyzji ubezpieczona powoływała się na fakt, iż ustalone dla niej w wynagrodzenie jw. odpowiadało wynagrodzeniu oferowanemu w 2013r. w Polsce dla specjalistów i menadżerów, które wynosiło 10.021,00 zł oraz, że zatrudnienie w niepełnym wymiarze czasu pracy nie miało żadnego znaczenia, bo praca ubezpieczonej miała charakter zadaniowy.

W ocenie Sądu - i jak to już wskazano wcześniej - doświadczenie zawodowe na stanowisku menadżera jakie posiadała ubezpieczona w dacie zawarcia z zainteresowanym umowy o pracę, było znikome. Stąd zbyt daleko idące jest powoływanie się przez nią na wynagrodzenia osiągnęte w Polsce przez managerów z 2013r. zwłaszcza, że takie wynagrodzenia wyliczane są także przy uwzględnieniu bardzo wysokich zarobków managerów z długoletnim i bogatym doświadczeniem zawodowym - często managerów wielkich spółek kapitałowych. Niezależnie o tego należy zauważyć, iż w przeliczeniu na cały etat wynagrodzenie ubezpieczonej wynosiłoby ponad 30.000,00 zł i w takiej wysokości przekraczałoby i to prawie trzykrotnie przeciętne wynagrodzenie dla managerów w 2013r.

Odnosząc się do kwestii zadaniowego czasu pracy, to jest to elastyczny system czasu pracy polegający na wyznaczeniu czasu pracy przez wskazanie zadań jakie pracownik ma wykonać, jednak zawsze w czasie odpowiadającym przyjętemu

w umowie o pracę etatowi. Z zeznań ubezpieczonej wynika jednoznacznie, iż ubezpieczona pracę na podstawie przedmiotowej umowy o pracę wykonywała generalnie przez dwie godziny dziennie (od 18:00 do 19:00), co odpowiada wskazanemu w umowie (...), czyli przeciętnie dwunastogodzinnemu tygodniowi pracy.

Rację ma organ rentowy, że wyniki finansowe firmy zainteresowanego nie uzasadniały zatrudnienia w marcu 2013r. pracownika za tak wysokim wynagrodzeniem, gdy dochód zainteresowanego za cały poprzedni rok 2012 wyniósł 5.520,40 zł, a zatem był znacznie niższy od przewidzianego w umowie o pracę jednomiesięcznego wynagrodzenia ubezpieczonej.

Reasumując powyższe rozważania Sąd uznał, że zawarte w umowie o pracę zapisy określające wynagrodzenie ubezpieczonej były – w opisanych wyżej okolicznościach niniejszej sprawy - sprzeczne z zasadami współzycia społecznego i miały na celu umożliwienie pobierania przez odwołującą wyższych świadczeń z ubezpieczenia społecznego (zwłaszcza, że ubezpieczona na zasiłek chorobowy przeszła zaledwie po miesiącu pracy u zainteresowanego). A zatem mając na uwadze treść art. 58 kodeksu cywilnego postanowienia te należało uznać za nieważne.

W konsekwencji, na podstawie uregulowań prawnych powołanych powyżej, Sąd z mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie ubezpieczonej jako bezzasadne.

(-) SSO Grażyna Łazowska